ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ

Βρυξέλλες, 23.01.2004
COM(2004)21 τελικό

ΕΚΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ, ΤΟ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟ, ΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΩΝ

Έκθεση σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στη σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 10ης Ιουλίου 2001 περί της κινητικότητας εντός της Κοινότητας των σπουδαστών, των επιμορφωνόμενων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ 4

1.1. Στόχος της παρούσας έκθεσης 4

1.2. Πλαίσιο πολιτικής 5

1.2.1. Κινητικότητα και ευρωπαϊκή συνεργασία 5

1.2.2. Η στρατηγική της Λισσαβώνας 6

1.2.3. Η διαδικασία της Μπολόνιας 7

1.2.4. Κινητικότητα και ευρωπαϊκός χώρος έρευνας 7

1.2.5. Η πρόταση της Επιτροπής για την έκθεση του 2004 για την εφαρμογή της "Εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010" 8

1.3. Κινητικότητα - ένα βασικό ζήτημα για την Ευρώπη 8

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ 10

2.1. Οριζόντια θέματα 10

2.2. Πρόοδος σε εθνικό επίπεδο 11

2.2.1. Γενικά μέτρα που αφορούν όλες τις ομάδες-στόχους της σύστασης 11

2.2.2. Ορισμένες πραγματικές βελτιώσεις για τους σπουδαστές 12

2.2.3. Η κινητικότητα των επιμορφωνόμενων ατόμων εξακολουθεί να υστερεί 14

2.2.4. Κινητικότητα εθελοντών: μια δυσχέρεια προς αντιμετώπιση 14

2.2.5. Κινητικότητα εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών: μια κρίσιμη αδυναμία 15

2.3. Πρόοδος σε ευρωπαϊκό επίπεδο 16

2.3.1. Συνεργασία 16

2.3.2. Ενημέρωση και καθοδήγηση 16

2.3.3. Διαφάνεια των τυπικών προσόντων και των εξειδικεύσεων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση 17

2.3.4. Το ευρωπαϊκό έτος γλωσσών και το σχέδιο δράσης για τις γλώσσες 18

2.3.5. Κοινοτικά προγράμματα κινητικότητας 18

2.3.6. Μελέτη για την "κάρτα κινητικότητας" 19

3. ΠΡΟΧΩΡΩΝΤΑΣ ΜΠΡΟΣΤΑ 19

3.1. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την κινητικότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας 19

3.2. Βελτίωση του πλαισίου για την κινητικότητα 20

3.2.1. Καθορισμός στόχων και παρακολούθηση των ροών κινητικότητας 20

3.2.2. Αναθεώρηση της νομοθεσίας 20
3.2.3. Άνοιγμα προς την εισερχόμενη κινητικότητα 20
3.2.4. Χρηματοδότηση της κινητικότητας 21
3.2.5. Προετοιμασία της κινητικότητας 21
3.2.6. Αναγνώριση της κινητικότητας 21
3.2.7. Αύξηση της κινητικότητας για την εκμάθηση και τη διδασκαλία γλωσσών 22
3.3. Δύο ομάδες-στόχοι προτεραιότητας 22
3.3.1. Κινητικότητα για την αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού/του εκπαιδευτή 22
3.3.2. Αύξηση της κινητικότητας στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης 23
3.4. Υποβολή εκθέσεων 23

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διακρατική κινητικότητα στον τομέα της εκπαίδευσης, η μεγαλύτερη προβολή της και η ποιοτική της αναβάθμιση παίζουν ολοένα και σημαντικότερο ρόλο στον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, που με τη σειρά τους αποτελούν βασικό στοιχείο της στρατηγικής για την επίτευξη του ευρύτερου στόχου να καταστεί η Ευρώπη μέχρι το 2010 η ανταγωνιστικότερη οικονομία η βασισμένη στη γνώση.

Η δημιουργία ενός πραγματικού ευρωπαϊκού χώρου γνώσεων και η μάθησης, ελκυστικού για τους πολίτες της και για τον κόσμο, εξακολουθεί να αποτελεί μεγάλη πρόκληση. Η διακρατική κινητικότητα με σκοπό τη μάθηση και τη διδασκαλία αποτελεί μια από τις κυριότερες - αν όχι την πιο συγκεκριμένη και παραγωγική έκφραση - με συμβολή στην καλύτερη απασχόληση και στην ισχυρότερη συνοχή στην Ευρώπη, καθώς και στην ευρωπαϊκή ιθαγένεια.

Το μεγάλο ενδιαφέρον των φορέων χάραξης πολιτικής καθώς και των εμπλεκομένων, σε συνδυασμό με τις ουσιαστικές προσπάθειες που καταβάλλονται στα περισσότερα κράτη μέλη και σε ευρωπαϊκό επίπεδο, έχουν ως αποτέλεσμα πρόοδο σε σχέση με πολλές πτυχές. Ωστόσο, συνολικά η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί αρκετά: οι ολοκληρωμένες στρατηγικές για τη διευκόλυνση και τη δυναμική προώθηση της κινητικότητας αποτελούν μάλλον εξαίρεση παρά κανόνα, και τα αποτελέσματα σε πολλούς κλάδους, συμπεριλαμβανομένης της απομάκρυνσης των διοικητικών και των νομικών εμποδίων, δεν επαρκούν σε σχέση με τις πραγματικές ανάγκες.

Αυτό αντικατοπτρίζει με υποδειγματικό τρόπο την ανησυχία της Επιτροπής όπως διατυπώθηκε πρόσφατα στο πλαίσιο της ανακοίνωσης "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010: η επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας εξαρτάται από επείγουσες μεταρρυθμίσεις" που αποτελεί προσχέδιο για την ενδιάμεση έκθεση όσον αφορά τη συμβολή των μεταρρυθμίσεων στους τομείς της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, στη στρατηγική της Λισσαβώνας[1]. Ενώ αναγνωρίζει ότι προσπάθειες "καταβάλλονται σε όλες τις ευρωπαϊκές χώρες για την προσαρμογή των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην κοινωνία και στην οικονομία που βασίζονται στη γνώση", η Επιτροπή καταλήγει ότι οι μεταρρυθμίσεις που δρομολογήθηκαν "δεν ανταποκρίνονται στις προκλήσεις και ο τωρινός ρυθμός τους δεν θα δώσει στην Ένωση τη δυνατότητα να επιτύχει τους προκαθορισμένους στόχους". Επιβάλλονται μεγαλύτερες και πιο συντονισμένες προσπάθειες για τη συμβολή στους στόχους που ορίσθηκαν για τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της επιτάχυνσης και της επέκτασης της διευκόλυνσης της κινητικότητας.

1.1. Στόχος της παρούσας έκθεσης

Η σύσταση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου του Ιουλίου 2001 για την ενδοκοινοτική κινητικότητα των σπουδαστών, των επιμορφωνόμενων ατόμων, των εθελοντών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών[2] κάλεσε την Επιτροπή να υποβάλει

---

[1] "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010 – η επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας εξαρτάται από επείγουσες μεταρρυθμίσεις", σχέδιο κοινής ενδιάμεσης έκθεσης για την εφαρμογή του αναλυτικού προγράμματος εργασίας σχετικά με τη συνέχεια που δόθηκε στους στόχους εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη, ανακοίνωση της Επιτροπής, COM(2003)685 της 11ης Νοεμβρίου 2003.

[2] ΕΕ L 215, 9.8.2001, σ. 30.

έκθεση, βάσει των εθνικών εκθέσεων αξιολόγησης, όσον αφορά την εφαρμογή των μέτρων που συνιστώνται από την ίδια τη σύσταση και από το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα ("εργαλειοθήκη") που επικυρώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το Δεκέμβριο του 2000[3]. Εκθέσεις υπέβαλαν όλα τα κράτη μέλη, καθώς και η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Πολωνία και η Ουγγαρία. Περιλαμβάνουν πληροφορίες και παρατηρήσεις για τις προσπάθειες που έχουν πραγματοποιηθεί από το 2001 – που συνοψίζονται στο τμήμα 2 παρακάτω – καθώς και συστάσεις για περαιτέρω ενέργειες, που αποτελούν τη βάση για το τμήμα 3.

Η παρούσα έκθεση επικεντρώνεται κυρίως στις ενέργειες που δρομολογήθηκαν κατά την τελευταία διετία, συγκεκριμένα για την εφαρμογή των μέτρων που επισημαίνει η σύσταση ή το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα. Επίσης λαμβάνει υπόψη τη γενικότερη στρατηγική για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, που δρομολογήθηκε για την εφαρμογή των κοινωνικών και οικονομικών στόχων που καθορίσθηκαν στη Λισσαβώνα, καθώς και τα μέτρα και τις ενέργειες που αναλαμβάνονται σε εθνικό και ευρωπαϊκό επίπεδο για την προώθηση της κινητικότητας για μαθησιακούς σκοπούς. Διατυπώνονται συμπεράσματα για την πρόοδο που έχει επιτελεσθεί μέχρι στιγμής και παρουσιάζονται προτάσεις για περαιτέρω ενέργειες.

1.2. Πλαίσιο πολιτικής

1.2.1. Κινητικότητα και ευρωπαϊκή συνεργασία

Η κινητικότητα έχει αναχθεί σε σημαντικό μέρος της ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, συγκεκριμένα από τότε που δρομολογήθηκαν τα προγράμματα δράσης με κοινοτική χρηματοδότηση από τα μέσα της δεκαετίας του '80.

Τα κονδύλια του κοινοτικού προϋπολογισμού που προορίζονται για αυτόν τον σκοπό έχουν αυξηθεί με σταθερό ρυθμό. Για παράδειγμα, οι πόροι που διατίθενται για την κινητικότητα των σπουδαστών στο πλαίσιο του προγράμματος Erasmus αυξήθηκαν από 70 εκατομμύρια ευρώ το 1995 σε 102 εκατομμύρια ευρώ το 2002· στο πλαίσιο του προγράμματος Leonardo Da Vinci η κινητικότητα χρηματοδοτήθηκε με 44 εκατομμύρια ευρώ το 1995 και 65 εκατομμύρια ευρώ το 2002· ο προϋπολογισμός που διατίθεται για τις ανταλλαγές νέων και την κινητικότητα αυξήθηκε από 19 εκατομμύρια ευρώ το 1995, στο πλαίσιο του προγράμματος Νεολαία για τη Ευρώπη, σε 43 εκατομμύρια ευρώ το 2002, στο πλαίσιο του προγράμματος Νεολαία (όλα τα ποσά εκφράζονται σε EUR- 15). Έτσι δόθηκε η δυνατότητα σε ολοένα και περισσότερους πολίτες να μεταβούν στο εξωτερικό για μέρος της εκπαίδευσης ή της κατάρτισης τους. Ειδικότερα, περισσότερο από ένα εκατομμύριο σπουδαστές έχουν ήδη επωφεληθεί από το πρόγραμμα Erasmus.

Σημαντικό ορόσημο αποτέλεσε σε προηγούμενο στάδιο η Πράσινη Βίβλος της Επιτροπής "Εκπαίδευση - κατάρτιση - έρευνα: τα εμπόδια στη διακρατική κινητικότητα "(1996) που ανέλυσε την κατάσταση πριν από μία επταετία και συνέστησε εννέα γραμμές δράσης. Αυτές αφορούσαν θεσμικά θέματα (για κινητικούς μαθητευόμενους και εθελοντές, ερευνητές, υπηκόους τρίτων χωρών), τη δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών και την κοινωνική προστασία, τη μείωση των εμποδίων (κοινωνικοοικονομικής, γλωσσικής, πολιτιστικής και διοικητικής φύσεως) και την παροχή πληροφοριών.

---

[3] Ψήφισμα του Συμβουλίου και των αντιπροσώπων των κυβερνήσεων των κρατών μελών συνελθόντων στα πλαίσια του Συμβουλίου της 14ης Δεκεμβρίου 2000 σχετικά με το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα (2000/C 371/03), ΕΕ C 371, 23.12.2000, σ. 4.

Σημαντική πολιτική κίνηση αποτέλεσε η επέκταση των υφιστάμενων προγραμμάτων κινητικότητας στις υποψήφιες χώρες πολύ πριν την ένταξή τους με την ιδιότητα του πλήρους μέλους στην ΕΕ.

1.2.2. Η στρατηγική της Λισσαβώνας

Η ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένης της κινητικότητας, εισήλθε σε νέο στάδιο με το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας το Μάρτιο του 2000. Ο νέος στρατηγικός στόχος για την ΕΕ να καταστεί η σημαντικότερη οικονομία και κοινωνία η βασιζόμενη στη γνώση στον κόσμο έως το 2010, συνοδεύθηκε από την παράλληλη αναγνώριση ότι γι αυτό το σκοπό επιβάλλονται σημαντικές αλλαγές στις εκπαιδευτικές και κοινωνικές πολιτικές στην Ένωση. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας επίσης αναβάθμισε το πολιτικό προφίλ της κινητικότητας στην κοινοτική ατζέντα: Σύμφωνα με τα συμπέρασμά του επιβεβαιώνεται ότι η κινητικότητα αποτελεί βασικό στοιχείο για την κοινωνία της γνώσης και για την προώθηση της δια βίου μάθησης και τόνισε συγκεκριμένα τη σημασία της ενθάρρυνσης της κινητικότητας των σπουδαστών, των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών "μέσω της μεγαλύτερης διαφάνειας κατά την αναγνώριση των περιόδων σπουδών και κατάρτισης, και μέσω ειδικών μέτρων για την απομάκρυνση των εμποδίων στην κινητικότητα των εκπαιδευτικών έως το 2002".

Σε συνέχεια των συμπερασμάτων της Λισσαβώνας, το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα επικυρώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Νίκαιας το Δεκεμβρίου του 2000 και η σύσταση για την κινητικότητα εγκρίθηκε τον Ιούλιο του 2001. Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο κατά τις συνόδους του στη Στοκχόλμη το 2001 και στη Βαρκελώνη το 2002 τόνισε τη συσχέτιση της κινητικότητας για μαθησιακούς σκοπούς με την κινητικότητα στην αγορά εργασίας και την επίτευξη της στρατηγικής της Λισσαβώνας.

Το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002 ενέκρινε το "Πρόγραμμα εργασίας για τους στόχους των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη"[4] ("Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010"). Καθορίζει τρεις στρατηγικούς στόχους (ποιότητα, πρόσβαση και ανοικτή στάση προς τον κόσμο) και 13 συγκεκριμένους στόχους προς τους οποίους πρέπει να συγκλίνει η δράση όλων των χωρών. Ο στόχος 3.4 του προγράμματος εργασίας αφορά συγκεκριμένα το θέμα της κινητικότητας και της ανταλλαγής, και συγκροτήθηκε ομάδα εργασίας αποτελούμενη κυρίως από εθνικούς εμπειρογνώμονες για να εξετάσει το θέμα και να καθορίσει και να επεξεργαστεί προτεραιότητες. Κατά την έγκριση της "Εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010", οι υπουργοί παιδείας όρισαν φιλόδοξους στόχους που αφορούν την κινητικότητα: μέχρι το 2010 τα ευρωπαϊκά συστήματα και οι φορείς του τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης θα πρέπει να έχουν αναχθεί σε παγκόσμιο σημείο αναφοράς όσον αφορά την ποιότητα και τη συνάφεια, θα πρέπει να εξασφαλίζεται ένα ικανοποιητικό επίπεδο συμβατότητας μεταξύ των συστημάτων ώστε να δοθεί στους πολίτες η δυνατότητα να εκμεταλλευθούν την πολυμορφία τους (και όχι να περιορισθούν από αυτήν), και η Ευρώπη θα πρέπει να αποτελέσει (και πάλι) τον αγαπημένο προορισμό σπουδαστών, ακαδημαϊκών και ερευνητών από άλλες περιοχές του κόσμου. Οι εν λόγω στόχοι επικυρώθηκαν από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το Μάρτιο του 2002. Παράλληλα με αυτούς, εισήχθησαν δύο κύρια νέα στοιχεία στην ατζέντα της Ένωσης: σύγκλιση των εθνικών πολιτικών προς τους κύριους ευρωπαϊκούς στόχους για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, και μεγαλύτερη προσοχή στο ρόλο και στην ελκυστικότητα της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης στον κόσμο.

---

[4] COM (2001) 501 τελικό.

Παράλληλα, η Επιτροπή δρομολόγησε σχέδιο δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα το 2002[5]. Επίκεντρό της είναι η καλύτερη λειτουργία της ευρωπαϊκής αγοράς εργασίας μέσω συγκεκριμένων μέτρων για τη διευκόλυνση της επαγγελματικής κινητικότητας, της γεωγραφικής κινητικότητας και της πληροφόρησης. Πολλές ενέργειες συγκλίνουν με τα μέτρα που προτείνονται στο πλαίσιο της σύστασης του 2001. Παράλληλα με την εν λόγω έκθεση και για την εξασφάλιση της συμπληρωματικότητας, η Επιτροπή ενέκρινε στις [ ] πρώτη έκθεση για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα.

Άλλη μία συγκεκριμένη γραμμή δράσης δρομολογήθηκε το 2002 βάσει της δήλωσης της Κοπεγχάγης της 30ής Νοεμβρίου 2002[6] και του ψηφίσματος του Συμβουλίου της 19ης Δεκεμβρίου 2002 σχετικά με την προαγωγή της ενισχυμένης ευρωπαϊκής συνεργασίας στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης[7]. Η ανάγκη απομάκρυνσης των εμποδίων στην επαγγελματική και γεωγραφική κινητικότητα επισημάνθηκε ως ένας από τους λόγους για την ενίσχυση της ευρωπαϊκής συνεργασίας. Οι προτεινόμενες ενέργειες περιλαμβάνουν μέτρα για την αύξηση της διαφάνειας και την αναγνώριση των ειδικεύσεων και των τυπικών προσόντων, οι οποίες βασίζονται στις προτάσεις που διατυπώθηκαν στο πλαίσιο της σύστασης του 2001 για την κινητικότητα (βλ. § 2.3.3 παρακάτω).

1.2.3. Η διαδικασία της Μπολόνιας

Η σημασία της κινητικότητας για "ακαδημαϊκούς και πολιτιστικούς καθώς και πολιτικούς, κοινωνικούς και οικονομικούς λόγους" τονίστηκε - συν τοις άλλοις - από τους υπουργούς παιδείας κατά τη σύνοδό τους στο Βερολίνο τον Σεπτέμβριο του 2003 στο πλαίσιο της διαδικασίας της Μπολόνιας. Οι υπουργοί εξέφρασαν την αποφασιστικότητά τους για την αναβάθμιση της εν λόγω κινητικότητας, ιδίως σε σχέση με τη δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών, τα μέσα διαφάνειας και τα θέματα αναγνώρισης[8]. Η ανάγκη για την αύξηση της κινητικότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, ιδίως με την αναβάθμιση των όρων-πλαίσιο και με την προαγωγή της ελκυστικότητας της Ευρώπης στον υπόλοιπο κόσμο, επίσης τονίσθηκε στην ανακοίνωση της Επιτροπής με τίτλο "Ο ρόλος των πανεπιστημίων στην Ευρώπη της γνώσης"[9].

1.2.4. Κινητικότητα και ευρωπαϊκός χώρος έρευνας

Τον Ιούνιο του 2001 η Επιτροπή ενέκρινε την ανακοίνωση "Μία στρατηγική κινητικότητας για τον ευρωπαϊκό χώρο έρευνας"[10] που στόχευε στη δημιουργία ευνοϊκότερου περιβάλλοντος για τη διακρατική και τη διακλαδική κινητικότητα των ερευνητών καθόλη τη διάρκεια της σταδιοδρομίας τους. Οι δραστηριότητες προς εφαρμογή περιλαμβάνουν την απομάκρυνση των εμποδίων στην κινητικότητα, την προαγωγή της ενημέρωσης και της πρακτικής υποστήριξης των ερευνητών, καθώς και περαιτέρω οικονομικά κίνητρα για την αύξηση της κινητικότητας. Με το ψήφισμά του της 21ης Δεκεμβρίου 2001, το Συμβούλιο επανέλαβε τη σημασία της κινητικότητας των ερευνητών για την υλοποίηση του ευρωπαϊκού

---

5 Ανακοίνωση της Επιτροπή, COM(2002)72 τελικό της 13ης Φεβρουαρίου 2002·ψήφισμα του Συμβουλίου της 3ης Ιουνίου 2002, ΕΕ C 162, 6 Ιουλίου 2002, σ. 1.

6 Δήλωση των ευρωπαίων υπουργών επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, που συνήλθαν στην Κοπεγχάγη στις 29 και 30 Νοεμβρίου 2002, για την αυξημένη ευρωπαϊκή συνεργασία στον τομέα της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
Βλ. http://europa.eu.int/comm/education/copenhagen/index_en.html.

7 ΕΕ C 013, 18 Ιανουαρίου 2003, σ. 2.

8 Υλοποίηση του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, ανακοίνωση τύπου της διάσκεψης των υπουργών αρμόδιων για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, Βερολίνο, 19 Σεπτεμβρίου 2003.

9 COM (2003) 58 της 5ης Φεβρουαρίου 2003

10 COM 331 (2001) τελικό.

χώρου έρευνας[11]. Μία πρώτη έκθεση εφαρμογής των δραστηριοτήτων υποβλήθηκε το Φεβρουάριο του 2003[12]·μια δεύτερη έκθεση εφαρμογής βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας και θα υποβληθεί την άνοιξη του 2004.

Η σημασία και η προστιθέμενη αξία της κινητικότητας επίσης τονίστηκαν στο πλαίσιο της ανακοίνωσης "Οι ερευνητές στον ΕΧΕ: Ένα επάγγελμα, πληθώρα σταδιοδρομιών"[13] που εγκρίθηκε τον Ιούλιο 2003, καθώς και του ψηφίσματος του Συμβουλίου για το επάγγελμα και τη σταδιοδρομία των ερευνητών στον Ευρωπαϊκό Χώρο Έρευνας (ΕΧΕ)[14] που εγκρίθηκε το Νοέμβριο 2003.

1.2.5. Η πρόταση της Επιτροπής για την έκθεση του 2004 για την εφαρμογή της "Εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010"

Το Νοέμβριο του 2003, η Επιτροπή ενέκρινε ανακοίνωση για την εφαρμογή της "Εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010" που αποτελεί τη βάση για την ενδιάμεση έκθεση προς υποβολή στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2004. Η ανακοίνωση τονίζει το γεγονός ότι η επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας εξαρτάται από επείγουσες μεταρρυθμίσεις, που πρέπει να εστιασθούν παράλληλα σε τέσσερις βασικές πτυχές, δηλ.[15]:

– συγκέντρωση των μεταρρυθμίσεων και των επενδύσεων στους πιο κρίσιμους τομείς σε κάθε χώρα, λαμβάνοντας υπόψη την κατάσταση της κάθε μίας και τους κοινούς στόχους·

– ορισμός πραγματικά συνεκτικών και ολοκληρωμένων στρατηγικών για τη δια βίου μάθηση·

– δημιουργία - επιτέλους - μιας Ευρώπης εκπαίδευσης και κατάρτισης, συγκεκριμένα με την εισαγωγή ενός ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τα τυπικά προσόντα στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και της επαγγελματικής κατάρτισης·

– μέριμνα ώστε να λάβει η "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" τη σωστή της διάσταση και να εξελιχθεί σε αποτελεσματικότερο εργαλείο για τη διαμόρφωση και την παρακολούθηση εθνικών και κοινοτικών πολιτικών.

1.3. Κινητικότητα - ένα βασικό ζήτημα για την Ευρώπη

Η μεγαλύτερη και καλύτερη κινητικότητα γενικά αναγνωρίζεται ως σημαντικό μέσο για τον εκσυγχρονισμό των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η διακρατική κινητικότητα για μαθησιακούς σκοπούς συμβάλλει στην προοπτική να δουν οι ευρωπαίοι πολίτες πέρα από τα εθνικά σύνορα και τους πολιτισμούς, στο πλαίσιο της προετοιμασίας τους για απασχόληση και δυναμική συμμετοχή σε μια ευρύτερη Ευρώπη, και της διεθνοποίησης των ευρωπαϊκών συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κατά συνέπεια, αποτελεί σημαντικό στοιχείο της στρατηγικής για την επίτευξη των οικονομικών και κοινωνικών στόχων του 2010.

Ωστόσο, ο αριθμός των ατόμων που συμμετέχουν στην κινητικότητα στο πλαίσιο των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης εξακολουθεί να είναι περιορισμένος. Στα κράτη

---

11 Ψήφισμα του Συμβουλίου για την ενίσχυση της στρατηγικής της κινητικότητας εντός του ευρωπαϊκού χώρου έρευνας (ΕΧΕ), ΕΕ C 367 της 21.12.2003 σ. 1.

12 SEC (2003) 146.

13 COM(2003)436 τελικό της 18ης Ιουλίου 2003

14 2003/C 282/01

15 COM(2003) 685, παράγραφος ΙΙ: Οι τέσσερις πτυχές της επιτυχίας.

μέλη της ΕΕ, το μέσο ποσοστό των σπουδαστών ξένης υπηκοότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση είναι 6,2%[16]. Το ποσοστό των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που προέρχονται από άλλες χώρες ΕΕ/ΕΟΧ ως ποσοστό του συνόλου των σπουδαστών είναι λίγο μεγαλύτερο από 2%. Οι διαφορές μεταξύ των χωρών είναι σημαντικές, αλλά σε μόνο τρεις χώρες το ποσοστό αυτό υπερβαίνει το 5%.

Ο αριθμός των ατόμων που λαμβάνουν κοινοτική υποστήριξη για περίοδο διακρατικής κινητικότητας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης ή της κατάρτισής τους, ή με την ιδιότητα του εκπαιδευτικού ή του εκπαιδευτού, έχει αυξηθεί με ταχύτατους ρυθμούς από τότε που δρομολογήθηκαν τα προγράμματα κινητικότητας με κοινοτική χρηματοδότηση. Ωστόσο, οι δικαιούχοι αποτελούν μόνο ένα μικρό μερίδιο σε σχέση με το σύνολο του πληθυσμού-στόχου. Για παράδειγμα, το πρόγραμμα Erasmus υποστήριξε το 2002 την κινητικότητα περίπου 115.000 σπουδαστών, δηλαδή περίπου το 1% του συνολικού ετήσιου πληθυσμού σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ευρώπη. Λαμβάνοντας υπόψη ότι οι σπουδές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης διαρκούν κατά μέσο όρο 5 έτη, το εν λόγω ποσοστό σημαίνει ότι περίπου 5% των σπουδαστών ωφελούνται από μια περίοδο διακρατικής κινητικότητας στο πλαίσιο του Erasmus. Για την επίτευξη του στόχου της συμμετοχής σε ποσοστό 10% όπως ορίζεται στην απόφαση για το πρόγραμμα Σωκράτης, η κινητικότητα Erasmus θα πρέπει να υπερδιπλασιαστεί. Το πρόγραμμα Leonardo Da Vinci υποστήριξε το 2002 την κινητικότητα περίπου 45.000 επιμορφωνόμενων ατόμων, που υπολείπεται κατά πολύ του 1% των ατόμων που συμμετέχουν σε προγράμματα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη. Οι 5.500 εμπειρίες κινητικότητας (EUR-30) για τους επιμορφωτές στο πλαίσιο του Leonardo Da Vinci το 2002 περιέλαβαν εκπαιδευτές και γλωσσικούς επιμορφωτές, καθώς και υπεύθυνους διαχείρισης ανθρωπίνων πόρων και προσωπικό καθοδήγησης. Στο πλαίσιο των κοινοτικών προγραμμάτων, πολύ μικρός αριθμός εκπαιδευτικών (40.000 το 2003) και μόνον ένα αναλογικά υψηλότερο μερίδιο ακαδημαϊκών (16.000 το 2002) συμμετείχαν σε δραστηριότητες κινητικότητας. Οι εν λόγω περίοδοι κινητικότητας συχνά έχουν πολύ μικρή διάρκεια· η πλειονότητα των κινητικών εκπαιδευτικών, για παράδειγμα, συμμετέχουν σε συνεδριάσεις στο πλαίσιο του σχεδίου μόνο για λίγες μέρες σε σχολείο-εταίρο.

Ο σχετικά χαμηλός αριθμός κινητικών ατόμων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης εξηγείται συνήθως σε σχέση με "τον αριθμό εμποδίων" που παρακωλύουν ή ακόμα και αποτρέπουν τη διακρατική κινητικότητα. Η Πράσινη Βίβλος του 1996 επικεντρώθηκε στον προσδιορισμό των εν λόγω εμποδίων και διαμόρφωσε γραμμές δράσης για την ανατροπή τους. Τα τελευταία έτη, ιδίως μετά τη σύσταση του 2001 και το σχέδιο δράσης για την κινητικότητα, οι ενέργειες επικεντρώνονται συχνότερα στη δυναμική προώθηση της κινητικότητας. Στην πράξη, δεν υπάρχει σαφής διαχωρισμός μεταξύ της δυναμικής προώθησης της κινητικότητας και της απομάκρυνσης των σχετικών εμποδίων, και η έμφαση στο πρώτο στοιχείο απ' ότι στο δεύτερο αποτελεί περισσότερο θέμα παρουσίασης παρά θέμα ουσίας.

Ωστόσο, εάν τα εμπόδια νοούνται με την αυστηρή τους έννοια, δηλαδή αναφερόμαστε μόνο σε νομικά και διοικητικά εμπόδια, τότε σίγουρα είχε επιτευχθεί κάποια πρόοδος (π.χ. όσον αφορά τις άδειες διαμονής ή τη δυνατότητα μεταφοράς των παροχών κοινωνικής ασφάλισης)

---

[16] Οι σπουδαστές ξένης υπηκοότητας δεν είναι, ωστόσο, απαραίτητα κινητικοί σπουδαστές. Πρώτον, πολλοί σπουδαστές της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης με ξένη υπηκοότητα μπορεί να έχουν ζήσει όλη τους τη ζωή στη χώρα όπου σπουδάζουν. Δεύτερον, όλο και περισσότερες οικογένειες κατοικούν εκτός της χώρας στην οποία είναι υπήκοοι. Ως εκ τούτου, οι σπουδαστές με υπηκοότητα της ημεδαπής μπορεί πλέον να είναι επίσης εισερχόμενοι και, κατά συνέπεια, κινητικοί σπουδαστές.

από το 1996, τόσο σε εθνικό όσο και σε ευρωπαϊκό επίπεδο[17]. Ωστόσο, κάποια εμπόδια εξακολουθούν να είναι έντονα, συγκεκριμένα σε ό,τι αφορά στην κοινωνική προστασία, τη φορολογία, και ιδίως την αναγνώριση περιόδων σπουδών και διπλωμάτων στο εξωτερικό για ακαδημαϊκούς και επαγγελματικούς σκοπούς.

Η προώθηση της κινητικότητας συνεπάγεται την εμπορευματοποίηση των πλεονεκτημάτων της καθώς και την παροχή επαρκούς χρηματοοικονομικής στήριξης και καλού οργανωτικού πλαισίου, συμπεριλαμβανομένης της γλωσσικής και της πολιτιστικής προετοιμασίας. Έχει σημειωθεί πρόοδος σε σχέση με όλα τα εν λόγω σημεία, όπως φαίνεται για παράδειγμα από την ανάπτυξη και την ποιοτική αναβάθμιση των πτυχών των κοινοτικών προγραμμάτων δράσης που αφορούν την κινητικότητα. Ωστόσο, τα προαναφερθέντα στοιχεία για το μερίδιο των πραγματικά κινητικών ατόμων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης, σαφώς επισημαίνουν ότι απομένουν ακόμα να γίνουν πολλά. Τα άτομα πρέπει να πειστούν για τα οφέλη μιας μαθησιακής εμπειρίας κινητικότητας, καθώς και για τα πλεονεκτήματα της εν λόγω κινητικότητας για τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, τις εταιρίες και την κοινωνία γενικότερα. Η καλύτερη προετοιμασία για την κινητικότητα σίγουρα μπορεί να συμβάλει προς αυτήν την κατεύθυνση. Ωστόσο, η ανταπόκριση στην αυξανόμενη ζήτηση για κινητικότητα έχει νόημα μόνο σε ένα πλαίσιο όπου η προσφορά μπορεί να εξασφαλίσει την κάλυψη της ζήτησης.

Είναι σαφές ότι δεν είναι δυνατή η αποτελεσματική προώθηση της κινητικότητας χωρίς να ληφθούν υπόψη όλες αυτές οι πτυχές. Η αντιμετώπιση μίας και μοναδικής πτυχής της στρατηγικής κάθε φορά, κατά τομέα, κατά πρόβλημα, περιορίζει την αποτελεσματικότητα τόσο σε μέγεθος όσο και σε ρυθμό. Έφτασε η στιγμή για πιο ολοκληρωμένες και καλύτερα συντονισμένες προσεγγίσεις σε εθνικό επίπεδο με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

2. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΣΥΝΟΨΗ

Το παρόν τμήμα της έκθεσης χωρίζεται σε τρία μέρη. Το πρώτο μέρος περιλαμβάνει τα κύρια οριζόντια σημεία που προκύπτουν από τις εκθέσεις των εθνικών κυβερνήσεων. Το δεύτερο μέρος, σύμφωνα με τη διάρθρωση της σύστασης, συνοψίζει μέτρα που έχουν ληφθεί σε εθνικό ή περιφερειακό επίπεδο σε σχέση με όλες τις κατηγορίες των ατόμων που καλύπτονται από τη σύσταση (2.2.1), τους σπουδαστές (2.2.2), τα επιμορφωνόμενα άτομα (2.2.3), τους εθελοντές (2.2.4) και τους εκπαιδευτικούς και τους εκπαιδευτές (2.2.5). Βασίζεται αποκλειστικά στις εκθέσεις που διαβίβασαν όλα τα κράτη μέλη, καθώς και η Νορβηγία, η Ισλανδία, η Πολωνία και η Ουγγαρία. Πρόκειται για μια αναλυτική σύνοψη, που εστιάζεται σε τάσεις και κοινά χαρακτηριστικά των διάφορων εθνικών εκθέσεων.

Το τρίτο τμήμα παρουσιάζει τις ενέργειες που έχει αναλάβει η Επιτροπή για την εφαρμογή των συστάσεων που της έχουν διατυπωθεί, καθώς και άλλες σχετικές δραστηριότητες σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

2.1. Οριζόντια θέματα

Όλες οι εκθέσεις αναγνωρίζουν τη σημασία της κινητικότητας και την ανάγκη για προληπτικές πολιτικές από αυτή την άποψη. Ωστόσο, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των κρατών μελών σε ό,τι αφορά το βαθμό κινητοποίησης για τη θέσπιση νέων μέτρων με σκοπό την εφαρμογή των εν λόγω πολιτικών.

---

[17] Σχετικές πληροφορίες περιλαμβάνονται στην ανακοίνωση για την εφαρμογή του σχεδίου δράσης για τις δεξιότητες και την κινητικότητα.

Μόνο λίγα κράτη μέλη έχουν καθορίσει εθνική στρατηγική για τη συνολική ή την τομεακή κινητικότητα. Επιπλέον, λίγες χώρες διαθέτουν ολοκληρωμένες (δι-υπουργικές) δομές συντονισμού, που – ενώ είναι συμβατές με τα αποκεντρωμένα καθώς και με τα κεντρικά εθνικά συστήματα – θα μπορούσαν να συμβάλουν σε μία πιο αποδοτική προσέγγιση στα θέματα κινητικότητας.

Τα κοινοτικά προγράμματα δράσης (Σωκράτης, Leonardo Da Vinci, Νεολαία) παίζουν σημαντικό ρόλο παντού. Σε ορισμένες χώρες συνυπάρχουν με άλλες ενέργειες (διμερή σχέδια, εθνικές ή περιφερειακές πρωτοβουλίες, κ.λπ.), αλλά σε αρκετές χώρες φαίνεται να αποτελούν το μόνο μέσο για την οργάνωση της εισερχόμενης και της εξερχόμενης κινητικότητας.

Λίγες εκθέσεις αναφέρονται συγκεκριμένα στο θέμα των νομικών ή των διοικητικών εμποδίων στην κινητικότητα, όπως οι άδειες παραμονής, η κοινωνική προστασία και η φορολογία. Ωστόσο, πρέπει να σημειωθεί ότι οι περισσότερες εκθέσεις καλύπτουν μόνο νέα μέτρα που έχουν ληφθεί από το 2001.

Οι συστάσεις για περαιτέρω δραστηριοποίηση σε ευρωπαϊκό επίπεδο είναι ιδιαίτερα ετερόκλιτες· ωστόσο ορισμένα θέματα (δυνατότητα μεταφοράς υποτροφιών, βελτιωμένα στατιστικά στοιχεία, κινητικότητα εκπαιδευτικών) προτείνονται από αρκετές χώρες.

2.2. Πρόοδος σε εθνικό επίπεδο

2.2.1. Γενικά μέτρα που αφορούν όλες τις ομάδες-στόχους της σύστασης

Η απομάκρυνση των **νομικών και διοικητικών εμποδίων** στην κινητικότητα (**μέτρο 1α** της σύστασης) με την αυστηρότερη έννοια αποτελεί οριζόντιο θέμα. Αυτό, μαζί με την έλλειψη σαφήνειας για τον όρο "εμπόδιο", μπορεί να αιτιολογήσει σε κάποιο βαθμό γιατί δεν δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην απομάκρυνση των εμποδίων στις περισσότερες εθνικές εκθέσεις που –αντίθετα- επέλεξαν να δώσουν έμφαση στα προληπτικά μέτρα. Στην πράξη, η πρόοδος στην απομάκρυνση των εμποδίων είτε από μόνη της είτε σε σχέση με συγκεκριμένα μέτρα δεν αναφέρθηκε καθόλου ή μόλις που αναφέρθηκε στις περισσότερες εκθέσεις. Αυτό μπορεί να συνεπάγεται σημαντικές βελτιώσεις για την κατηγορία των σπουδαστών τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Αντίθετα, για άλλες κατηγορίες, (εκπαιδευτές, εθελοντές, εκπαιδευτικοί) η έλλειψη αναφοράς φαίνεται να σημαίνει χαμηλή πρόοδο.

> Έχουν καταβληθεί ποικίλες προσπάθειες σε όλες τις χώρες κατά την τελευταία διετία με σκοπό τη μείωση **των γλωσσικών και πολιτιστικών εμποδίων** (**μέτρο 1.β**). Ορισμένες από τις εν λόγω προσπάθειες έχουν συνδεθεί με τις ευρωπαϊκές πρωτοβουλίες (προετοιμασία για εμπειρίες κινητικότητας, απονομή του ευρωπαϊκού σήματος, χρήση του ευρωπαϊκού χαρτοφυλακίου γλωσσών ή του κοινού ευρωπαϊκού πλαισίου για τις γλώσσες[18]). Διαπιστώνεται μία τάση προς την εισαγωγή δύο ξένων γλωσσών στη σχολική εκπαίδευση (που αποτελεί ήδη πρακτική σε ορισμένες χώρες) και η διδασκαλία ξένων γλωσσών στις μικρές ηλικίες επίσης διαδίδεται όλο και περισσότερο. Σε ορισμένες χώρες, ιδρύματα που καλύπτουν ορισμένα γλωσσικά κριτήρια μπορούν να χαρακτηρισθούν ως "ευρωπαϊκά σχολεία". Η διδασκαλία ή η κατάρτιση σε μια ξένη γλώσσα, παρά το γεγονός ότι δεν είναι σχετικά διαδεδομένη, αρχίζει να προκαλεί αυξανόμενο ενδιαφέρον με την εφαρμογή όλο και περισσότερων πιλοτικών σχεδίων.

[18] Αναπτύχθηκε από το Συμβούλιο της Ευρώπης.

Τα κοινοτικά προγράμματα αποτελούν τα κύρια μέσα για την κινητικότητα σε πολλές χώρες, τόσο σε σχέση με το οργανωτικό πλαίσιο όσο και με τη χρηματοδοτική υποστήριξη. Κατά συνέπεια, η συμπλήρωση των κοινοτικών επιδοτήσεων συχνά διαπιστώνεται μεταξύ των ενεργειών που έχουν αναληφθεί σε σχέση με τη χρηματοδότηση της κινητικότητας. Άλλες ενέργειες αυτού του είδους περιλαμβάνουν ορισμένες διμερείς και περιφερειακές πρωτοβουλίες που σε πολλές περιπτώσεις εφαρμόζονταν ήδη και που κατά την τελευταία διετία επεκτάθηκαν, βελτιώθηκαν ή απλώς συνεχίσθηκαν. Η εισερχόμενη κινητικότητα επίσης αναφέρεται σε μερικές περιπτώσεις. Σε ό,τι αφορά τα συγκεκριμένα σημεία που διατυπώνει η σύσταση (**μέτρο 1.γ**), αναφέρεται μερικές φορές η βελτιωμένη **δυνατότητα μεταφοράς των υποτροφιών**, αλλά το εν λόγω θέμα επίσης θίγεται ως αμφιλεγόμενο θέμα που πρέπει να αντιμετωπιστεί σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

Σε όλες τις χώρες έχουν καταβληθεί προσπάθειες για την προώθηση ενός **ευρωπαϊκού χώρου τυπικών προσόντων** (**μέτρο 1.δ**) μέσω της εφαρμογής των κοινοτικών μέσων για τη διαφάνεια. Η χρήση του ευρωπαϊκού βιβλιαρίου κατάρτισης έχει κερδίσει έδαφος σε όλα τα κράτη μέλη, και η έκδοση του Συμπληρώματος Διπλώματος ανάγεται σε γενική πρακτική. Επίσης έχουν αναληφθεί εργασίες για την εκπόνηση των συμπληρωμάτων πιστοποιητικού σε όλες τις χώρες. Ο εν λόγω τομέας συνολικά χαρακτηρίζεται από συνεργασία και κοινές απόψεις για τις μελλοντικές εξελίξεις μεταξύ των χωρών καθώς και μεταξύ του εθνικού και του ευρωπαϊκού επιπέδου (βλ. § 2.3.3).

Δεν έχουν αναφερθεί πολλές προσπάθειες σε σχέση με την επέκταση στα εισερχόμενα κινητικά άτομα των **παροχών** που διατίθενται στους κατοίκους ημεδαπής (**μέτρο 1.ε**). Ορισμένες χώρες απλά δηλώνουν ότι αυτό ισχύει ήδη, και κατά συνέπεια δεν απαιτούνται περαιτέρω ενέργειες. Αναφέρονται ορισμένα συγκεκριμένα μέτρα, όπως οι ποσοστώσεις στους κοιτώνες των σπουδαστών. Σε ό,τι αφορά **την εξερχόμενη κινητικότητα** (**μέτρο 1.ζ**), οι συγκεκριμένες νέες πρωτοβουλίες δεν είναι κοινές· πολλές χώρες παραπέμπουν στην εφαρμογή του κανονισμού 1408/71,[19] και αρκετές από αυτές σημειώνουν ότι τα σχέδια χρηματοδοτικής υποστήριξης επίσης εφαρμόζονται στους κινητικούς μαθητευόμενους. Έχουν εντοπιστεί ορισμένες βελτιώσεις σε σχέση με **υπηκόους τρίτων χωρών** (**μέτρο 1.η**), ιδίως σε σχέση με τις απλοποιημένες διαδικασίες εισαγωγής και την ειδική χρηματοοικονομική υποστήριξη.

Η ενημέρωση και η καθοδήγηση των δυνητικά κινητικών ατόμων σχετικά με τις ευκαιρίες μάθησης, την αναγνώριση των τυπικών προσόντων και τα πρακτικά θέματα (**μέτρο 1.στ**) διατίθεται σε ολόκληρη την Ευρώπη και υποστηρίζεται από πολλές πρωτοβουλίες, που συνήθως έχουν σχέση με ευρωπαϊκά δίκτυα όπως το Euroguidance ή το NARIC. Οι πύλες στο Διαδίκτυο πλέον συνοδεύουν τα παραδοσιακότερα μέσα. Για την τελευταία διετία, οι περισσότερες χώρες αναφέρουν την επέκταση και τη βελτίωση υφιστάμενων πρωτοβουλιών και όχι τόσο τη θέσπιση νέων μέτρων.

2.2.2. Ορισμένες πραγματικές βελτιώσεις για τους σπουδαστές

Η αυξανόμενη χρήση **του συστήματος ECTS** για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης για ακαδημαϊκούς λόγους στη χώρα προέλευσης (μέτρο 2.α) αναφέρθηκε και τείνει να αναχθεί σε γενική πρακτική. Σε όλες τις χώρες το σύστημα ECTS εφαρμόζεται για τη διευκόλυνση της κινητικότητας στο πλαίσιο του Erasmus, και η πλειονότητα των χωρών έχουν θεσπίσει ή αναπτύσσουν εθνικά συστήματα πίστωσης μονάδων που είναι συμβατά ή αντίστοιχα με το

[19] Κανονισμός (ΕΟΚ) αριθ. 1408/71 του Συμβουλίου της 14ης Ιουνίου 1971 περί εφαρμογής των συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης στους μισθωτούς και τις οικογένειές τους που διακινούνται εντός της Κοινότητας, ΕΕ L 149, 5.7.1971, σ.2.

ECTS. Ορισμένες χώρες έχουν πράγματι υιοθετήσει το ECTS ως εθνικό τους σύστημα για την πίστωση ακαδημαϊκών μονάδων. Επιπλέον πραγματοποιούνται σε πολλές χώρες εθνικές ενημερωτικές εκστρατείες για την προαγωγή της χρήσης του ECTS.

Το θέμα των άλλων μέτρων που αποβλέπουν στη βελτίωση του **πλαισίου για την ακαδημαϊκή αναγνώριση** (μέτρο 2.β) τέθηκε από πολλές χώρες, αλλά συχνά για να τονίσει την αυτονομία των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, και όχι για να επισημάνει τις πραγματικές εξελίξεις. Τα θέματα αναγνώρισης τόσο για τους ξένους σπουδαστές όσο και τους σπουδαστές που επιστρέφουν στη χώρα προέλευσης μετά από περίοδο σπουδών στο εξωτερικό συνήθως αποτελούν το αντικείμενο μεμονωμένων αποφάσεων των πανεπιστημίων, συνήθως με διαδικασία προσφυγής για τους σπουδαστές. Ωστόσο, ορισμένες χώρες έχουν συγκροτήσει εθνικό φορέα που παρέχει συνδρομή στα πανεπιστήμια σε θέματα αναγνώρισης και μπορεί επίσης να παίξει συμβουλευτικό για τις εθνικές αρχές.

Η χρήση του **συμπληρώματος διπλώματος** για τη διευκόλυνση της αναγνώρισης (**μέτρο 2.γ**) αυξάνεται και αποκτά ευρεία πολιτική υποστήριξη, όπως επιβεβαιώθηκε από τη διυπουργική διάσκεψη του Βερολίνου του 2003, που καθόρισε το στόχο σύμφωνα με τον οποίο όλοι οι σπουδαστές που αποφοιτούν από το 2005 και μετά πρέπει να λαμβάνουν αυτόματα και δωρεάν το συμπλήρωμα διπλώματος, το οποίο εκδίδεται σε μία διαδεδομένη ευρωπαϊκή γλώσσα[20]. Ορισμένες χώρες έχουν θεσπίσει διατάξεις ώστε να καταστεί υποχρεωτική για τα πανεπιστήμια η έκδοση συμπληρώματος διπλώματος μαζί με το πτυχίο – εναλλακτική λύση που εξετάζεται από πολλές άλλες χώρες. Άλλες χώρες προτιμούν τη σύσταση και την ενθάρρυνση της χρήσης του συμπληρώματος διπλώματος. Σε πολλές χώρες το υπόδειγμα συμπληρώματος διπλώματος που εκπονήθηκε σε ευρωπαϊκό επίπεδο έχει προσαρμοστεί για καλύτερη χρήση στο εθνικό πλαίσιο.

Έχει αναληφθεί μία ευρεία ποικιλία πρωτοβουλιών για την **προώθηση της κινητικότητας μεταξύ των σπουδαστών και των μαθητών** (**μέτρο 2.δ**). Αυτές περιλαμβάνουν συγκεκριμένα νέες διατάξεις των εθνικών αρχών, που αφορούν τις χρηματοοικονομικές πτυχές (δυνατότητα μεταφοράς υποτροφιών, σχέδια συμπλήρωσης), καθώς και ευρύτερους όρους πλαίσιο: προσφορά κύκλων μαθημάτων σε ξένες γλώσσες, προαγωγή και διευκόλυνση από κοινού πτυχίων, διευκόλυνση πρακτικής άσκησης σε άλλη χώρα. Τα μη νομοθετικά μέτρα που έχουν εφαρμοσθεί περιλαμβάνουν την παροχή πρακτικής αρωγής, ενημέρωσης και καθοδήγησης από εκπαιδευτικά ιδρύματα ή από εθνικούς φορείς που συμμετέχουν στα ευρωπαϊκά προγράμματα.

Εξίσου ποικίλες είναι και οι ενέργειες που εφαρμόζονται με σκοπό την **ένταξη των σπουδαστών** στο εκπαιδευτικό σύστημα της χώρας υποδοχής (**μέτρο 2.στ**). Σε πολλές περιπτώσεις αυτό σημαίνει ότι η πρακτική αρωγή/υπηρεσίες (ιδίως σε σχέση με τη στέγαση) παρέχονται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, χωρίς να γίνεται αναφορά σε γενικότερα μέτρα πολιτικής. Η απλούστευση των διαδικασιών για τους εισερχόμενους σπουδαστές αναφέρεται πολύ σπάνια. Ωστόσο, αρκετές χώρες παρατηρούν ότι τα εκπαιδευτικά τους συστήματα είναι ήδη ιδιαίτερα πολυπολιτισμικά και η ένταξη δεν φαίνεται να αποτελεί πρόβλημα. Από την άλλη πλευρά, σπάνια γίνεται αναφορά στην ειδική προσοχή που δίνεται κατά την ένταξη στο εκπαιδευτικό ίδρυμα της χώρας προέλευσης μετά την περίοδο σπουδών στο εξωτερικό, και συνήθως αναφέρεται στην εφαρμογή ευρωπαϊκών σχεδίων για την αναγνώριση και τη διαφάνεια.

---

[20] Ανακοίνωση τύπου της διάσκεψης των ευρωπαίων Υπουργών για την "επίτευξη του ευρωπαϊκού χώρου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης", που πραγματοποιήθηκε στο Βερολίνο το Σεπτέμβριο του 2003. βλ. http://www.bologna-berlin2003.de/en/communique_minister/index.htm.

Ενώ αρκετές χώρες επισημαίνουν ότι οι εισερχόμενοι σπουδαστές έχουν δωρεάν πρόσβαση στα εθνικά συστήματα ασφάλισης και υγείας, δεν φαίνεται να έχουν ληφθεί πρόσφατα συγκεκριμένα μέτρα για τη διευκόλυνση των σπουδαστών να τεκμηριώσουν ότι διαθέτουν **υγειονομική κάλυψη ή ασφάλιση** (**μέτρο 2.ε**).

2.2.3. Η κινητικότητα των επιμορφωνόμενων ατόμων εξακολουθεί να υστερεί

Η χρήση **του ευρωπαϊκού βιβλιαρίου κατάρτισης**, που εφαρμόζεται σε όλα τα κράτη μέλη, συχνά αναφέρεται ως η μόνη εφαρμοζόμενη ενέργεια για την αύξηση στη χώρα προέλευσης του κύρους μιας εμπειρίας κινητικότητας στο εξωτερικό στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (**μέτρο 3.α**). Αναφέρονται και άλλα μέτρα, συνήθως σε σχέση με συγκεκριμένα διμερή ή περιφερειακά σχέδια κινητικότητας, που συν τοις άλλοις περιλαμβάνουν υπόδειγμα εγγράφου με συγκεκριμένο σκοπό την καταγραφή των εμπειριών κατάρτισης στο εξωτερικό.

Η βελτίωση της **διαφάνειας των επαγγελματικών τυπικών προσόντων** (**μέτρο 3.β**) αντιμετωπίζεται ευνοϊκά ως θέμα ευρωπαϊκής συνεργασίας. Τα περισσότερα μέτρα που αναφέρθηκαν αφορούν στην πράξη την εκπόνηση του συμπληρώματος πιστοποιητικού (ή ενός σχετικά προσαρμοσμένου αντίστοιχου εθνικού μέσου) και τη σταδιακή εδραίωση εθνικών σημείων αναφοράς για τα επαγγελματικά τυπικά προσόντα. Αυτό μπορεί να θεωρηθεί ως απόδειξη απόψεων που συγκλίνουν και επιτυχούς συνεργασίας μεταξύ των διάφορων χωρών και μεταξύ του εθνικού και ευρωπαϊκού επιπέδου.

Ο αντίκτυπος της κινητικότητας στην **κοινωνική προστασία** των επιμορφωνόμενων ατόμων (**μέτρο 3.γ**) είναι λιγότερο σαφής. Ορισμένες χώρες επισημαίνουν ότι το καθεστώς των εν λόγω ατόμων μπορεί να ποικίλει (μισθωτοί εργαζόμενοι, άμισθοι σπουδαστές, κ.λπ....) και ότι - ως εκ τούτου - η κάλυψή τους για κοινωνική ασφάλιση ποικίλει. Μόνον ορισμένες χώρες επισημαίνουν πρόσφατα και συγκεκριμένα μέτρα. Σε ό,τι αφορά το **μέτρο 3.δ** (που διευκολύνει τα επιμορφωνόμενα άτομα που έχουν μεταβεί προς το σκοπό αυτό στο εξωτερικό να αποδείξουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους), πρέπει να επισημανθεί ότι μετά από τη θέσπιση της οδηγίας 93/96/ΕΟΚ, τα επιμορφωνόμενα άτομα που έχουν μεταβεί προς το σκοπό αυτό στο εξωτερικό απλώς πρέπει να δηλώσουν ότι διαθέτουν επαρκείς πόρους, χωρίς να υποχρεούνται να το αποδείξουν.

2.2.4. Κινητικότητα εθελοντών: μια δυσχέρεια προς αντιμετώπιση

Τα πλεονεκτήματα και τα οφέλη της εθελοντικής εργασίας γενικά αναγνωρίζονται και εκτιμώνται, και ορισμένες χώρες έχουν μακροχρόνια παράδοση στον εθελοντισμό, αλλά το συγκεκριμένο **καθεστώς των εθελοντών** εξακολουθεί να συναντά προβλήματα αναγνώρισης στα εθνικά νομικά και διοικητικά πλαίσια (**μέτρο 4.α**). Ο εθελοντισμός εξακολουθεί να παραμένει μια άτυπη δραστηριότητα με ασαφές καθεστώς και συχνά γίνεται αντιληπτός με διαφορετικούς τρόπους στις διαφορετικές χώρες. Η απουσία ενός διεθνώς αναγνωρισμένου ορισμού και αναγνώρισης του εθελοντισμού συνεπάγεται περιορισμούς και πρακτικές δυσκολίες κατά τις διαδικασίες χορήγησης των θεωρήσεων και αδειών παραμονής, που εμποδίζουν σοβαρά την κινητικότητα των εθελοντών.

Σε αρκετές χώρες, η εθελοντική εργασία αντιμετωπίζεται ως **ισότιμη με την απασχόληση** (σε αντίθεση με **το μέτρο 4.δ**), ιδίως στην περίπτωση του μακροπρόθεσμου εθελοντισμού, και ως εκ τούτου υποβάλλεται στις ίδιες ρυθμίσεις, κυρίως σε ό,τι αφορά τη φορολογία, καθώς το χαρτζιλίκι και άλλες παροχές όπως η δωρεάν στέγαση και διαμονή θεωρούνται ως εισόδημα. Σε ορισμένες χώρες οι εθελοντές πρέπει να διαθέτουν άδεια εργασίας. Από την

άλλη πλευρά, στις περιπτώσεις που οι εθελοντές θεωρούνται ως απασχολούμενοι, παγιώνουν δικαίωμα σε παροχές κοινωνικής ασφάλισης.

Ο εθελοντισμός σε ευρωπαϊκό επίπεδο πραγματοποιείται κυρίως μέσω της ευρωπαϊκής εθελοντικής υπηρεσίας (ΕΕΥ), στο πλαίσιο του προγράμματος ΝΕΟΛΑΙΑ, του οποίου η βασική νομική πράξη επίσης συνιστά την απομάκρυνση των εμποδίων στην κινητικότητα. Η ΕΕΥ έχει παίξει κύριο ρόλο στην προώθηση της ιδέας του εθελοντισμού, και ιδίως της κινητικότητας των εθελοντών, σε πολλά κράτη μέλη όπου ο εθελοντισμός αντιμετωπίζεται κυρίως ως φιλανθρωπική πράξη.

Οι εθελοντές το πλαίσιο της ΕΕΥ λαμβάνουν πιστοποιητικό με τη λήξη της περιόδου εθελοντισμού (που δεν αναγνωρίζεται ως τυπικό προσόν). Αυτή φαίνεται να είναι η μόνη περίπτωση **πιστοποίησης της εθελοντικής δραστηριότητας** στο εξωτερικό (**μέτρο 4.β**)· σε μια χώρα το πιστοποιητικό ΕΕΥ αποτέλεσε τη βάση ενός πιο ολοκληρωμένου μητρώου δεξιοτήτων, για το οποίο η επίσημη επιδιώκεται πιστοποίηση.

Συν τοις άλλοις, μόνο στην περίπτωση της ΕΕΥ οι εθελοντές ασφαλίζονται αυτόματα (από την Επιτροπή) κατά τη μετάβαση στο εξωτερικό για περίοδο εθελοντισμού (**μέτρο 4.γ**). Η κατάσταση των κινητικών εθελοντών σε ό,τι αφορά **την ασφάλιση και τις κοινωνικές παροχές** αναφέρεται σπάνια χωρίς να παραπέμπει στην ΕΕΥ.

2.2.5. Κινητικότητα εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών: μια κρίσιμη αδυναμία

Πολύ λίγες συγκεκριμένες ενέργειες φαίνεται να εφαρμόζονται σε σχέση με **τη βραχυπρόθεσμη κινητικότητα** των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών (**μέτρο 5.α**). Η σύσταση ζήτησε συγκεκριμένα να ληφθεί το εν λόγω θέμα υπόψη και να ενθαρρυνθεί η συνεργασία, προκειμένου το εκπαιδευτικό προσωπικό και τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να αποκτήσουν ένα πλαίσιο για την ανάπτυξη της κατάλληλης ανταπόκρισης. Ενώ ορισμένες χώρες επισημαίνουν ότι η ευθύνη για τον εν λόγω τομέα υπάγεται στα μεμονωμένα ιδρύματα με την ιδιότητά τους ως εργοδότες εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών, διαπιστώνεται μια γενική έλλειψη πολιτικών πλαισίου για την υποστήριξη της βραχυπρόθεσμης κινητικότητας του προσωπικού και την προσφορά της δυνατότητας στα ιδρύματα ώστε να την ενθαρρύνουν.

Οι εθνικές εκθέσεις επισημαίνουν ορισμένες περιπτώσεις όπου υφίσταται εθνική στρατηγική για την κινητικότητα. Σε άλλες περιπτώσεις είναι σαφές ότι οι πρωτοβουλίες είναι περιφερειακές ή τοπικές και αντικατοπτρίζουν το επίπεδο υπευθυνότητας σε συγκεκριμένες χώρες. Τέτοιου είδους πρωτοβουλίες χρειάζονται περισσότερη ενθάρρυνση και πρέπει να γενικευθούν.

Επίσης αναφέρονται ορισμένα προγράμματα ανταλλαγών που διοργανώνονται σε διμερές επίπεδο μεταξύ χωρών ή περιφερειών καθώς και ορισμένα μέτρα με σκοπό την καλύτερη αναγνώριση των εμπειριών από το εξωτερικό. Υπάρχουν πολύ λίγα στοιχεία πρωτοβουλιών για τη διευκόλυνση των εισερχόμενων εκπαιδευτικών και εκπαιδευτών, εκτός από τις ευκαιρίες που προσφέρονται ορισμένες φορές στους καθηγητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης για διδασκαλία σε γλώσσες άλλες εκτός από την εθνική γλώσσα. Πρέπει να σημειωθεί ότι τα μέτρα που έχουν θεσπισθεί σε ορισμένα κράτη μέλη και επιτρέπουν την πρόσβαση των εκπαιδευτικών που έχουν εκπαιδευτεί σε άλλες χώρες, συχνά προκύπτουν από τις προσπάθειες αντιμετώπισης θεμάτων έλλειψης εκπαιδευτικών, παρά από συντονισμένες πολιτικές για την ενθάρρυνση της κινητικότητας μεταξύ συστημάτων σχολικής εκπαίδευσης ώστε να αυξηθεί η ευρωπαϊκή διάσταση.

Οι περισσότερες από τις εν λόγω πρωτοβουλίες επίσης συμβάλλουν στην εισαγωγή μιας **ευρωπαϊκής διάστασης** στο εργασιακό περιβάλλον των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών

(**μέτρο 5.γ**). Ωστόσο ενώ υφίστανται ορισμένες πρωτοβουλίες σε σχέση με τα νέα τυπικά προσόντα με διαπολιτισμικό προσανατολισμό και την προσθήκη ενός διεθνούς στοιχείου στα υφιστάμενα προγράμματα, υπάρχουν λίγα στοιχεία για την ένταξη μιας ευρωπαϊκής διάστασης στην αρχική ή την ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση των εκπαιδευτικών σε εθνικό επίπεδο. Παρά το γεγονός ότι οι ανταλλαγές νοούνται ως ο αποτελεσματικότερος τρόπος συμβολής ώστε να γίνουν η εκπαίδευση και η κατάρτιση πιο ευρωπαϊκές, η εφαρμογή τους κάθε άλλο παρά γενικευμένη είναι στο πλαίσιο των συστημάτων και αφορά μόνο περιορισμένους αριθμούς εκπαιδευτικού προσωπικού. Επιβάλλονται σημαντικές περαιτέρω προσπάθειες στο πλαίσιο της εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών και των σχολείων, ώστε η συμμετοχή στις ανταλλαγές και οι περίοδοι κινητικότητας σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες να αναγνωριστούν και να πιστοποιηθούν ως σημαντικά στοιχεία της σταδιοδρομίας του εκπαιδευτικού.

Στο πλαίσιο της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, **η κινητικότητα ως αναγνωρισμένο μέρος της σταδιοδρομίας ενός εκπαιδευτικού** (**μέτρο 5.δ**) αναφέρεται από ορισμένες χώρες. Ωστόσο, αυτό περιορίζεται κατά κύριο λόγο στη σταδιοδρομία των ακαδημαϊκών. Αξίζει να σημειωθεί η απουσία αναφορών για την ύπαρξη παραδειγμάτων που συνδέουν τις περιόδους ανταλλαγών εκπαιδευτικών ή άλλων ειδών κινητικότητας με την εξέλιξη της σταδιοδρομίας.

2.3. Πρόοδος σε ευρωπαϊκό επίπεδο

Κατά την τελευταία διετία η Επιτροπή έχει δρομολογήσει διάφορες ενέργειες με σκοπό την εφαρμογή των συγκεκριμένων αιτημάτων που της διατυπώθηκαν από τη σύσταση, και την υλοποίηση των προτάσεων του σχεδίου δράσης.

2.3.1. Συνεργασία

Συγκροτήθηκε ειδική **ομάδα εργασίας** για την κινητικότητα με διπλή εντολή: λειτουργεί ως **ομάδα εμπειρογνωμόνων για την κινητικότητα** με αρμοδιότητα την παρακολούθηση της εφαρμογής της σύστασης του 2001 και παράλληλα ως ομάδα εργασίας για τη συμβολή στους στόχους 3.4 **(κινητικότητα)** και 3.5 (**ευρωπαϊκή συνεργασία)** του προγράμματος εργασίας "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010". Έχει καταρτισθεί μία πρώτη έκθεση για τη δραστηριότητά της[21].

2.3.2. Ενημέρωση και καθοδήγηση

Σε ό,τι αφορά στην παροχή ενημέρωσης και καθοδήγησης για τις ευκαιρίες μάθησης, το κύριο επίτευγμα είναι η **πύλη Ploteus στο Διαδίκτυο**, που δρομολογήθηκε το Μάρτιο του 2003[22]. Η πύλη Ploteus παρέχει στους πολίτες πληροφορίες για τις ευκαιρίες μάθησης σε ολόκληρη την Ευρώπη, για τη διάρθρωση των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης, για τις ευκαιρίες ανταλλαγών και για άλλα θέματα που αφορούν την κινητικότητα για μαθησιακούς σκοπούς. Το ενημερωτικό περιεχόμενο πληροφοριών παρέχεται κατά κύριο λόγο από το δίκτυο Euroguidance. Η πύλη Ploteus επίσης εντάσσεται στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής πύλης για την επαγγελματική κινητικότητας, του ευρωπαϊκού συστήματος πληροφοριών για την αγορά εργασία που δρομολογήθηκε το Σεπτέμβριο του 2003[23]. Η πύλη Ploteus, με 1.500 επισκέψεις την ημέρα κατά μέσο όρο, αποτελεί μόνο το πρώτο βήμα, καθώς στη συνέχεια θα παρασχεθεί υπηρεσία που θα προσφέρει στους πολίτες άμεση πρόσβαση στις πληροφορίες για ευκαιρίες μάθησης, και θα καταστήσει τις εθνικές υπηρεσίες

---

21 βλ. http://europa.eu.int/comm/education/policies/2010/doc/mobility_en.pdf.

22 βλ. http://www.ploteus.net

23 βλ. http://europa.eu.int/eures.

διαλειτουργικές σε ολόκληρη την Ευρώπη. Ύστερα από συζητήσεις με τις αρμόδιες εθνικές αρχές, δρομολογήθηκε πρόσκληση υποβολής προσφορών, και οι σχετικές εργασίες θα αρχίσουν στις αρχές του 2004.

2.3.3. Διαφάνεια των τυπικών προσόντων και των εξειδικεύσεων στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (ΕΕΚ) και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση

Η διαφάνεια των τυπικών προσόντων και των ειδικεύσεων έχει αποδειχθεί κλάδος με μεγάλα περιθώρια για πρόοδο μέσω της ευρωπαϊκής συνεργασίας. Στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η χρήση **του ECTS** και του **συμπληρώματος διπλώματος** ανάγεται σε γενική πρακτική και η Επιτροπή προωθεί και υποστηρίζει δυναμικά τα διάφορα σκέλη της διαδικασίας της Μπολόνιας. Το 2004 η Επιτροπή θα χορηγήσει σήματα ECTS σε ιδρύματα που εφαρμόζουν το ECTS σε όλα τα προγράμματα πτυχίων πρώτου και δεύτερου κύκλου. Σε ό,τι αφορά την ΕΕΚ, τα μέσα διαφάνειας έχουν λάβει μεγάλη ώθηση από τη δήλωση της Κοπεγχάγης.

Οι εργασίες του ευρωπαϊκού φόρουμ για τη διαφάνεια των επαγγελματικών τυπικών προσόντων κατέληξαν σε συμφωνία για κοινή διάρθρωση **συμπληρώματος πιστοποιητικού**. Τα εν λόγω έγγραφα, που διευκρινίζουν τι συνεπάγεται ένα ορισμένο τυπικό προσόν σε σχέση με την εξειδίκευση και το σύστημα κατάρτισης στο οποίο υπάγεται, αναπτύσσονται πλέον σε όλα τα κράτη μέλη με ένα κοινό υπόδειγμα[24]. Προκειμένου να προβλεφθεί για τους πολίτες και τους εμπλεκόμενους ένα σημείο επαφής για όλα τα θέματα που αφορούν τα τυπικά προσόντα, έχουν συγκροτηθεί ή συγκροτούνται σε όλα τα κράτη μέλη **εθνικά σημεία αναφοράς για τα επαγγελματικά τυπικά προσόντα** (ΕΣΑ)[25]. Τα εν λόγω επιτεύγματα εφαρμόζουν συγκεκριμένα τα **μέτρα III.ε και 2.β** της σύστασης.

Το **ευρωπαϊκό κοινό υπόδειγμα βιογραφικού σημειώματος**, το οποίο ζητήθηκε συγκεκριμένα σύμφωνα με τα συμπεράσματα του Συμβουλίου της Λισσαβώνας το 2000[26], καθορίστηκε με σύσταση της Επιτροπής τον Μάρτιο του 2003[27]. Έκτοτε διατίθεται σε χαρτί καθώς και στο Διαδίκτυο, συγκεκριμένα στον ιστοχώρο του Cedefop (από όπου τηλεφορτώθηκαν περισσότερα από 500.000 ΒΣ μέχρι το Σεπτέμβριο του 2003) και στην ευρωπαϊκή πύλη για την επαγγελματική κινητικότητα[28].

Σε συνέχεια της προαναφερθείσας Δήλωσης της Κοπεγχάγης, η Επιτροπή ενέκρινε της 17ης Δεκεμβρίου 2003 πρόταση απόφασης σχετικά με **ενιαίο πλαίσιο για τη διαφάνεια των τυπικών προσόντων και των ειδικεύσεων (Europass)[29]**, που επιδιώκει τον εξορθολογισμό των υφιστάμενων μέσων διαφάνειας και των σχετικών φορέων εφαρμογής και δικτύων υποστήριξης, συγκεκριμένα με την εφαρμογή του **μέτρου III.ε** της σύστασης. Το Europass έχει αναπτυχθεί βάσει του ευρωπαϊκού ΒΣ και περιλαμβάνει την κάρτα κινητικότητας MobiliPass (που αντικαθιστά την κάρτα Europass-κατάρτιση), το συμπλήρωμα διπλώματος, το συμπλήρωμα πιστοποιητικού και το ευρωπαϊκό χαρτοφυλάκιο γλωσσών. Η κάρτα κινητικότητας **MobiliPass** προσφέρει τη δυνατότητα στους πολίτες να καταγράφουν τις εμπειρίες διακρατικής κινητικότητας στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε οποιοδήποτε επίπεδο. Στο μέλλον μπορούν να προστεθούν και άλλα έγγραφα ώστε να

---

24 βλ. http://www.cedefop.eu.int/transparency/certsupp.asp.

25 βλ. http://www.cedefop.gr/transparency/refpoint.asp.

26 Συμπέρασμα 26, βλ. http://ue.eu.int/fr/Info/eurocouncil/index.htm.

27 Σύσταση της Επιτροπής της 11ης Μαρτίου 2002 για κοινό ευρωπαϊκό υπόδειγμα βιογραφικού σημειώματος (ΒΣ), C (2002) 516, ΕΕ L 79, 22.3.2002 σ. 66.

28 βλ. http://www.cedefop.eu.int/transparency/cv.asp ή http://europa.eu.int/eures.

29 COM(2003)796 τελικό.

καταστεί δυνατή συγκεκριμένα η μεγαλύτερη εστίαση σε συγκεκριμένους τομείς ή δεξιότητες.

2.3.4. Το ευρωπαϊκό έτος γλωσσών και το σχέδιο δράσης για τις γλώσσες

Όταν δρομολογήθηκε το **ευρωπαϊκό έτος γλωσσών** το 2001 ο πολιτικός στόχος ήταν ήδη σαφής: όλα τα άτομα που ολοκληρώνουν την υποχρεωτική εκπαίδευση θα πρέπει να μπορούν να επικοινωνήσουν σε τουλάχιστον δύο ευρωπαϊκές γλώσσες πέρα από τη μητρική τους γλώσσα και, στη συνέχεια, να έχουν τη δυνατότητα να αναπτύξουν τις εν λόγω γνώσεις για την υπόλοιπη ζωή τους. Ο ευρύτερος στόχος του ευρωπαϊκού έτους γλωσσών 2001 συνίστατο στην ενθάρρυνση της δια βίου μάθησης γλωσσών με έμφαση στα πολιτιστικά, εκπαιδευτικά, οικονομικά και προσωπικά οφέλη της μάθησης γλωσσών. Καθ' όλη τη διάρκεια του εν λόγω έτους τα θέματα πολιτικής σε σχέση με τις γλώσσες αποτέλεσαν αναμφίβολα το αντικείμενο ενδελεχούς δημόσιου ελέγχου. Ο αντίκτυπος του εν λόγω έτους έγινε ιδιαίτερα αισθητός από τους επαγγελματίες (εκπαιδευτικούς και σπουδαστές) και τους φορείς χάραξης πολιτικής, και οδήγησε σε πολλές σημαντικές πολιτικές εξελίξεις.

Δεδομένης της επιτυχίας του ευρωπαϊκού έτους γλωσσών, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με ψήφισμά του στις 13 Δεκεμβρίου 2001 ζήτησε τη θέσπιση μέτρων για την προώθηση **της μάθησης γλωσσών και της γλωσσικής ποικιλομορφίας**. Το Συμβούλιο Υπουργών παιδείας της 14ης Φεβρουαρίου 2002 κάλεσε τα κράτη μέλη να λάβουν συγκεκριμένα μέτρα και ζήτησε από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή να εκπονήσει προτάσεις στους εν λόγω κλάδους. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή ανταποκρίθηκε στο εν λόγω αίτημα με τη δρομολόγηση σχεδίου δράσης για τις γλώσσες, που εγκρίθηκε από την Επιτροπή στις 24 Ιουλίου 2003[30].

Το **σχέδιο δράσης για τις γλώσσες** καθορίζει το πλαίσιο και τους κύριους στόχους πολιτικής προς επίτευξη στο πλαίσιο τριών γενικών κλάδων: επέκταση των πλεονεκτημάτων της δια βίου μάθησης γλωσσών σε όλους τους πολίτες, βελτίωση της διδασκαλίας των γλωσσών, και δημιουργία ενός περιβάλλοντος πιο φιλικού προς τις γλώσσες. Περιλαμβάνει συγκεκριμένες προτάσεις για σειρά ενεργειών προς ανάληψη σε ευρωπαϊκό επίπεδο με στόχο την υποστήριξη των ενεργειών που δρομολογούνται από τις τοπικές, τις περιφερειακές και τις εθνικές αρχές. Οι εν λόγω ενέργειες απορροφούν πόρους που διατίθενται στο πλαίσιο υφιστάμενων κοινοτικών προγραμμάτων και δραστηριοτήτων. Το 2007 η Επιτροπή πρόκειται να αναθεωρήσει τις ενέργειες που λαμβάνονται σε όλα τα επίπεδα και να υποβάλει σχετική έκθεση στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και στο Συμβούλιο.

2.3.5. Κοινοτικά προγράμματα κινητικότητας

Το σχέδιο για την **ποιότητα της κινητικότητας** έχει εισαχθεί ως προτεραιότητα στο πλαίσιο του προγράμματος **Leonardo Da Vinci**, μέσω της πρόσκλησης υποβολής προτάσεων 2003-2004. Προτιμούνται τα σχέδια που δίνουν έμφαση στη γλωσσική και την πολιτιστική προετοιμασία, που παρέχουν σαφείς ενδείξεις για τους στόχους, το περιεχόμενο και τη διάρκεια των περιόδων κινητικότητας, καθώς και για τη διδασκαλία, την καθοδήγηση και τη χορηγία, και επιδιώκουν την πιστοποίηση των δεξιοτήτων και ειδικεύσεων που αποκτήθηκαν κατά την περίοδο κινητικότητας. Ένα "σχέδιο δράσης για την ποιότητα της κινητικότητας", που περιλαμβάνει μεταξύ άλλων την υλοποίηση ενός "χάρτη συνεργασίας" Leonardo Da Vinci, βρίσκεται στο στάδιο της επεξεργασίας για την πρόσκληση υποβολής προτάσεων 2005-2006.

---

30 COM(2003)449 τελικό.

Ο **χάρτης πανεπιστημίων Erasmus** και ο χάρτης σπουδαστών Erasmus δρομολογήθηκαν το 2003, για την αναβάθμιση της ποιότητας των οργανωτικών διευθετήσεων για την κινητικότητα των σπουδαστών. Ο πρώτος χάρτης, που χορηγεί το δικαίωμα συμμετοχής στο Erasmus, απονέμεται μόνο σε ιδρύματα τριτοβάθμιας εκπαίδευσης που δεσμεύονται στις θεμελιώδεις αρχές του Erasmus και σε σειρά όρων και προϋποθέσεων ποιότητας. Ο χάρτης σπουδαστών Erasmus περιλαμβάνει πληροφορίες για τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις των σπουδαστών, και περιλαμβάνει συγκεκριμένα μεταξύ άλλων το δικαίωμά τους σε δωρεάν δίδακτρα και την αναγνώριση των σπουδών τους στο εξωτερικό.

Την περίοδο 2000-2001 η διαχείριση των κονδυλίων για **την κινητικότητα των εκπαιδευτικών Erasmus** ήταν αρμοδιότητα των ΕΑ και έγινε λιγότερο απαιτητική όσον αφορά τις προϋποθέσεις συμμετοχής. Η σημαντική και σταθερή αύξηση του αριθμού των εκπαιδευτικών με εμπειρίες κινητικότητας, η οποία διαπιστώθηκε στις περισσότερες χώρες κατά την τελευταία τριετία, μαρτυρά τα οφέλη μιας τέτοιας αλλαγής.

2.3.6. Μελέτη για την "κάρτα κινητικότητας"

Σε συνέχεια της σύστασης της ομάδας εμπειρογνωμόνων για την κινητικότητα, θα δρομολογηθεί μελέτη σκοπιμότητας για την "**κάρτα κινητικότητας**" από την Επιτροπή τον Απρίλιο του 2004 με σκοπό την υποβολή έκθεσης μέχρι τα τέλη του καλοκαιριού 2004. Σκοπός της μελέτης σκοπιμότητας θα είναι η αναθεώρηση, πριν από τη λήψη οποιασδήποτε περαιτέρω απόφασης, των υφιστάμενων καρτών κινητικότητας των νέων και των διευκολύνσεων και των πλεονεκτημάτων που προσφέρουν στους κατόχους τους σε ολόκληρη την Ευρώπη.

3. ΠΡΟΧΩΡΩΝΤΑΣ ΜΠΡΟΣΤΑ

3.1. Μια ολοκληρωμένη προσέγγιση για την κινητικότητα στην εκπαίδευση και την κατάρτιση στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας

Η ανακοίνωση της Επιτροπής «Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010: η επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας εξαρτάται από επείγουσες μεταρρυθμίσεις» τόνισε τις προϋποθέσεις για τα συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης ώστε να παίξουν ολοκληρωμένο ρόλο στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας. Όρισε σαφώς τους τομείς όπου επιβάλλονται επείγουσες μεταρρυθμίσεις και πρότεινε τη θέσπιση μέχρι το 2006 μια πλήρως ολοκληρωμένης προσέγγισης, με συμπερίληψη όλων των πολιτικών ενεργειών για την εκπαίδευση και την κατάρτιση σε ευρωπαϊκό επίπεδο, συμπεριλαμβανομένης της προώθησης της κινητικότητας. Η προτεινόμενη διαδικασία υποβολής έκθεσης επίσης θα γίνει πλήρως ολοκληρωμένη, με αντικατάσταση των διάφορων (και συχνά διασυνδεδεμένων) εθνικών εκθέσεων που ασχολούνται με συγκεκριμένα σκέλη της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Κατά συνέπεια κρίνεται σκόπιμο από εδώ και στο εξής να προγραμματίζονται όλες οι μελλοντικές δραστηριότητες, είτε πρόκειται για μέτρα παρακολούθησης είτε για νέα μέτρα, με αυτήν την προοπτική της ολοκλήρωσης.

Οι ακόλουθες προτάσεις για περαιτέρω δραστηριοποίηση για την εφαρμογή της σύστασης και του σχεδίου δράσης για την κινητικότητα προέρχονται είτε άμεσα από τα κράτη μέλη και τις συμμετέχουσες χώρες ΕΟΧ είτε βασίζονται στην ανάλυση των εκθέσεών τους. Σε πολύ μεγάλο βαθμό συμβαδίζουν με τις προτάσεις της προαναφερθείσας ανακοίνωσης.

3.2. Βελτίωση του πλαισίου για την κινητικότητα

3.2.1. Καθορισμός στόχων και παρακολούθηση των ροών κινητικότητας

Στο πλαίσιο των πολιτικών τους για τη μεταρρύθμιση που καθορίσθηκαν με σκοπό την εφαρμογή της στρατηγικής της Λισσαβώνας, τα κράτη μέλη πρέπει να ορίζουν φιλόδοξους **στόχους** για την εξερχόμενη και την εισερχόμενη κινητικότητα, με καθορισμένο χρονοδιάγραμμα, να εξασφαλίζουν τον αποτελεσματικό συνολικό συντονισμό και να παρακολουθούν τακτικά και να αναφέρουν τα επιτεύγματά τους. Επίσης πρέπει να καθορισθούν ποσοτικοί στόχοι, όπου κρίνεται απαραίτητο, για παράδειγμα εκφρασμένοι σε ποσοστά.

Ο αποτελεσματικός καθορισμός στόχος και η παρακολούθηση της προόδου προϋποθέτουν αξιόπιστες πληροφορίες. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα συνεργαστούν για την ανάπτυξη συμβατών **στατιστικών στοιχείων** για την κινητικότητα, συμπεριλαμβανομένων και δεδομένων για τις ροές και τις τάσεις, καθώς και δεικτών για την κινητικότητα, που συμβιβάζονται με τα εθνικά και κοινοτικά συστήματα συλλογής στατιστικών στοιχείων.

3.2.2. Αναθεώρηση της νομοθεσίας

Τα κράτη μέλη πρέπει να αναθεωρούν συστηματικά τη γενική και τομεακή εθνική νομοθεσία και τις πρακτικές για την κατάργηση των επίμονων νομικών και διοικητικών εμποδίων στην κινητικότητα, συγκεκριμένα σε σχέση με τα επιμορφωνόμενα άτομα, τους εκπαιδευτικούς, τους εκπαιδευτές και τους εθελοντές (βλ. § 3.3 παρακάτω).

Επιβάλλεται ένα σαφέστερο καθεστώς για τους εθελοντές: με τη Λευκή της Βίβλο "Νέα ώθηση για την ευρωπαϊκή νεολαία"[31] η Επιτροπή όρισε τις εθελοντικές δραστηριότητες των νέων ως προτεραιότητα. Η εν λόγω προτεραιότητα εφαρμόζεται με την ανοικτή μέθοδο συντονισμού, στο πλαίσιο της οποίας η Επιτροπή διαβίβασε ερωτηματολόγιο για τις εθελοντικές δραστηριότητες στα τωρινά και στα μελλοντικά κράτη μέλη με στόχο να προταθούν κοινοί στόχοι στο Συμβούλιο. Η Επιτροπή γνωρίζει ότι το καθεστώς του εθελοντισμού στερείται αναγνώρισης. Ωστόσο, οι παραδόσεις και οι πρακτικές σε ό,τι αφορά τις εθελοντικές δραστηριότητες ποικίλλουν σημαντικά στα διαφορετικά κράτη μέλη. Ως εκ τούτου, κατά τον καθορισμό κοινών στόχων, η Επιτροπή και το Συμβούλιο πρέπει να προβληματισθούν για τον τρόπο εξασφάλισης της νομικής και κοινωνικής προστασίας των νεαρών εθελοντών.

3.2.3. Άνοιγμα προς την εισερχόμενη κινητικότητα

- Η Επιτροπή ανακοίνωσε την πρόθεσή της για ανάπτυξη μέχρι το 2005, σε συνεργασία με τα κράτη μέλη, ενός ευρωπαϊκού πλαισίου αναφοράς για τα τυπικά προσόντα[32]. Πέρα από την ανάπτυξη της εγχώριας κινητικότητας και την προσφορά της δυνατότητας στους σπουδαστές να εκμεταλλευθούν καλύτερα τους κύκλους μαθημάτων που προσφέρονται οπουδήποτε στην Ένωση, πρόκειται να αυξηθεί η **αναγνωσιμότητα των ευρωπαϊκών προσόντων** όπως αντιμετωπίζεται από το εξωτερικό.

- Πρέπει να αναπτυχθεί **ευρωπαϊκή στρατηγική εμπορευματοποίησης** για την εξασφάλιση της καλύτερης προώθησης ευκαιριών μάθησης στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανά τον κόσμο.

---

31 COM(2001)681.

32 COM(2003)685, § 2.3.1.

3.2.4. Χρηματοδότηση της κινητικότητας

Η έκκληση για σημαντικά αυξημένες επενδύσεις σε ανθρώπινους πόρους, που διατυπώθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Λισσαβώνας, επίσης ισχύει σαφώς για την κινητικότητα για μαθησιακούς σκοπούς, που συμβάλλει στην ποιότητα των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης. Κατά τον καθορισμό μέτρων για τη δυναμική προώθηση των επενδύσεων στη γνώση[33], τα κράτη μέλη πρέπει να λαμβάνουν υπόψη την ανάγκη για **τη χρηματοδότηση της κινητικότητας πέρα από τα πλαίσια των προγραμμάτων με κοινοτική χρηματοδότηση**, που σε ορισμένες χώρες φαίνεται να αποτελούν το μόνο υφιστάμενο πλαίσιο.

Οι αντίστοιχοι ρόλοι των χωρών προέλευσης και υποδοχής για τη χρηματοδότηση της κινητικότητας των σπουδαστών στο εξωτερικό πρέπει να εξεταστούν σε ευρωπαϊκό επίπεδο.

3.2.5. Προετοιμασία της κινητικότητας

Οι πόροι για την εκπαιδευτική κινητικότητα πρέπει να απορροφηθούν με τον πλέον αποτελεσματικό τρόπο, και αυτό προϋποθέτει συγκεκριμένα την αποτελεσματική προετοιμασία των εμπειριών κινητικότητας, με τη συνεργασία των χωρών/οργανισμών αποστολής και υποδοχής στον απαιτούμενο βαθμό για τη διάρκεια της εμπειρίας.

Η εμπειρία καλής ποιότητας πρέπει να καθοριστεί με λειτουργικούς όρους. Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα αναπτύξουν μέχρι τα τέλη του 2004 έναν ευρωπαϊκό **χάρτη ποιότητας για την κινητικότητα**. Αυτός θα πρέπει να καθορίσει μία κοινή ευρωπαϊκή σειρά αρχών, προς εφαρμογή σε εθελοντική βάση, η οποία θα προσφέρει την ευκαιρία για την οικοδόμηση αμοιβαίας εμπιστοσύνης μεταξύ όλων των μερών και θα παράσχει στα κράτη μέλη ένα ευρωπαϊκό πλαίσιο για τον καθορισμό των πολιτικών τους[34].

Ένα από τα κριτήρια ποιότητας θα επικεντρώνεται σ**τη γλωσσική προετοιμασία**. Πρόκειται σαφώς για ένα κλάδο όπου μπορεί να επιτευχθεί ουσιαστική πρόοδος τόσο στις χώρες αποστολής όσο και στις χώρες υποδοχής. Η πιο συστηματική προετοιμασία πριν από την αναχώρηση πρέπει να συμπληρώνεται από πρωτοβουλίες στη χώρα υποδοχής όταν η διάρκεια της εμπειρίας κινητικότητας το αιτιολογεί.

Τα άτομα που λαμβάνουν υποτροφίες κινητικότητας στο πλαίσιο των προγραμμάτων Σωκράτης και Leonardo Da Vinci έχουν δικαίωμα στη χρηματοδότηση για κατάρτιση στη γλώσσα της χώρας υποδοχής πριν από την περίοδο μάθησης στο εξωτερικό. Η Επιτροπή, μέσω του σχεδίου δράσης για τις γλώσσες, θα ενθαρρύνει τη μεγαλύτερη αξιοποίηση αυτής της δυνατότητας.

3.2.6. Αναγνώριση της κινητικότητας

Η έλλειψη αναγνώρισης ή η ασαφής αναγνώριση μιας περιόδου μάθησης στο εξωτερικό, και κατά συνέπεια του τυπικού προσόντος που χορηγήθηκε, αποθαρρύνει τους κινητικούς και τους δυνητικά κινητικούς πολίτες. Απομένουν να γίνουν πολλά σε νομικό επίπεδο, και τα κράτη μέλη καλούνται συγκεκριμένα **να τακτοποιήσουν όλα τα επίμονα προβλήματα αναγνώρισης** στο πλαίσιο της αναθεώρησης της νομοθεσίας που συνιστάται σύμφωνα με την ανωτέρω παράγραφο § 3.2.2.

---

[33] βλ. COM(2003)685, § 2.1.2.

[34] COM(2003)685, § 2.2.3.

Ως μέρος της ενέργειας προς την επίτευξη των στόχων στο πλαίσιο της εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να καταβάλουν όλες τις απαιτούμενες προσπάθειες για τη θέσπιση ενός "κοινού πλαισίου" για την ανάπτυξη της εξασφάλισης της ποιότητας και ενός συστήματος μεταφοράς και πίστωσης των μονάδων στην επαγγελματική κατάρτιση[35]. Η εργασίες θα πρέπει να συνεχιστούν για το **σύστημα μεταφοράς και πίστωσης μονάδων** σύμφωνα με τη γραμμή του ECTS για όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης και επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης (σύμφωνα με τη συνέχεια που δίνεται στη δήλωση της Κοπεγχάγης), και για τη δημιουργία πλατφόρμας για **την εξασφάλιση της ποιότητας** ή την πιστοποίηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση (σε συνδυασμό με τη διαδικασία της Μπολόνιας).

Τα κράτη μέλη επίσης καλούνται να συμβάλουν στη εσπευσμένη έγκριση, καθώς και στην προετοιμασία της αποτελεσματικής εφαρμογής, της πρότασης απόφασης σχετικά με ενιαίο πλαίσιο για τη διαφάνεια των τυπικών προσόντων και των ειδικεύσεων (νέα κάρτα **Europass**) που προαναφέρθηκε στην § 2.3.3.

3.2.7. Αύξηση της κινητικότητας για την εκμάθηση και τη διδασκαλία γλωσσών

Αρκετά μέτρα που προβλέπονται στο σχέδιο δράσης της Επιτροπής για τις γλώσσες 2004-2006 αφορούν την αύξηση της κινητικότητας των μαθητών και των καθηγητών ξένων γλωσσών.

Οι υπηρεσίες της Επιτροπής και οι εθνικές αρμόδιες υπηρεσίες θα αναλάβουν τη διεξαγωγή στοχοθετημένων εκστρατειών για τη διάδοση **πληροφοριών** για τα σχέδια κινητικότητας στο πλαίσιο των προγραμμάτων Σωκράτης και Leonardo Da Vinci για **τους καθηγητές γλωσσών και τους εκπαιδευτές τους**, με σκοπό την αύξηση της υλοποίησης των εν λόγω ενεργειών. Πρόκειται επίσης να ενθαρρυνθεί η αυξημένη υλοποίηση της **ενέργειας για την παροχή γλωσσικής βοήθειας**, συγκεκριμένα για την υποστήριξη της διδασκαλίας γλωσσών στο πλαίσιο της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης. Η Επιτροπή επίσης προτίθεται να ενθαρρύνει τις εκτεταμένες **ανταλλαγές εκπαιδευτικών** μεταξύ σχολείων-εταίρων που επιθυμούν να εισάγουν μία προσέγγιση για την ολοκληρωμένη εκμάθηση περιεχομένου και γλώσσας. Το σχέδιο κινητικότητας Arion του προγράμματος Σωκράτης πρόκειται να υποστηρίξει **τις επισκέψεις μελέτης από γλωσσικούς επιθεωρητές**.

Έχει παρατηρηθεί μια μικρή αύξηση του αριθμού ξένων γλωσσών που μαθαίνει κάθε μαθητής της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, με αύξηση από 1,2 ξένες γλώσσες ανά μαθητή στις αρχές της δεκαετίας του '90 σε μέσο όρο 1,5 το 2000. Ωστόσο, το εν λόγω αποτέλεσμα υπολείπεται κατά πολύ του στόχου που καθορίσθηκε από το Ευρωπαϊκό Συμβούλιο της Βαρκελώνης το 2002. Απομένουν να γίνουν πολλά για να επιτευχθεί ο στόχος των τουλάχιστον 2 ξένων γλωσσών ανά μαθητή/σπουδαστή.

3.3. Δύο ομάδες-στόχοι προτεραιότητας

3.3.1. Κινητικότητα για την αύξηση της ποιότητας και της ελκυστικότητας του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού/του εκπαιδευτή

Η κινητικότητα αυξάνει την ελκυστικότητα του επαγγέλματος του εκπαιδευτικού, αναβαθμίζει την ποιότητα της εργασίας των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών, και συμβάλλει στη θετική στάση προς στην κινητικότητα μεταξύ των σπουδαστών, των μαθητών και των επιμορφωνόμενων ατόμων τους. Η κινητικότητα του εκπαιδευτικού προσωπικού

---

[35] COM(2003)685, § 2.3.1.

επίσης αποτελεί βασικό συντελεστή για την εδραίωση της ευρωπαϊκής διάστασης της εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, με τον καθορισμό και τη δρομολόγηση μέχρι το 2005 του σχεδίου δράσης τους για τη συνεχή κατάρτιση του εκπαιδευτικού και του προσωπικού κατάρτισης[36], τα κράτη μέλη πρέπει να αναγνωρίζουν σαφώς την κινητικότητα ως αναπόσπαστο μέρος της εξέλιξης της σταδιοδρομίας των εκπαιδευτικών και των εκπαιδευτών, και να λάβουν όλα τα απαιτούμενα μέτρα για την εξασφάλιση της προώθησης και της εφαρμογής της[37].

Σε ευρωπαϊκό και εθνικό επίπεδο, απαιτούνται προσπάθειες για τη διαφοροποίηση των ευκαιριών για την κινητικότητα που προσφέρονται στο εκπαιδευτικό προσωπικό και στο προσωπικό κατάρτισης: από τη συμμετοχή σε σεμινάρια έως την πρακτική άσκηση στη βιομηχανία και τις μεγαλύτερες περιόδους ανταλλαγών.

3.3.2. Αύξηση της κινητικότητας στο πλαίσιο της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης

Επιβάλλεται η σημαντική αύξηση του αριθμού των ατόμων που επωφελούνται από εμπειρίες κινητικότητας στο πλαίσιο της επαγγελματικής τους εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η Επιτροπή θα συνεχίσει να εργάζεται για τη βελτιωμένη εξασφάλιση της ποιότητας για τις ενέργειες κινητικότητας στο πλαίσιο του προγράμματος Leonardo Da Vinci (βλ. § 1.1.2 παραπάνω). Στο πλαίσιο της νέας γενιάς προγραμμάτων, θα προτείνει περαιτέρω επέκταση των σχετικών ενεργειών. Ωστόσο, πρέπει να καταβληθούν οι απαιτούμενες προσπάθειες σε όλα τα κράτη μέλη, ώστε να προσφερθούν περαιτέρω ευκαιρίες που υπερβαίνουν τα όρια της δραστηριοποίησης με κοινοτική χρηματοδότηση. Όλα τα εμπλεκόμενα μέρη πρέπει να συμμετάσχουν στον καθορισμό των τρόπων για την αύξηση των πόρων, στη βελτίωση του οργανωτικού πλαισίου και στην αύξηση της ελκυστικότητας της κινητικότητας. Συγκεκριμένα, πρέπει να καλυφθούν οι ανάγκες των ΜΜΕ τόσο ως φορέων αποστολής όσο και ως φορέων υποδοχής. Προς αυτήν την κατεύθυνση, η Επιτροπή και τα κράτη μέλη πρέπει να συνεργαστούν για τη μείωση του διοικητικού φόρτου που βαραίνει τους φορείς αποστολής και υποδοχής, και για την ανάπτυξη κινήτρων για τη συμμετοχή των ΜΜΕ και του προσωπικού τους στα σχέδια κινητικότητας.

3.4. Υποβολή εκθέσεων

Όλες οι πολιτικές και οι μεταρρυθμίσεις που συμβάλλουν στους κοινούς στόχους που προβλέπονται στο πλαίσιο της "Εκπαίδευσης και κατάρτισης 2010" πρέπει να ενσωματωθούν σε μια ενιαία, ολοκληρωμένη προσέγγιση. Δεδομένης της κρίσιμης σημασίας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης για την Ευρώπη της γνώσης, αυτό επιβάλλεται όχι μόνο για την επίτευξη των εν λόγω εκπαιδευτικών στόχων, αλλά για την πραγματική επιτυχία της στρατηγικής της Λισσαβώνας συνολικά. Η κινητικότητα, ως θεμελιώδης διάσταση της Ευρωπαϊκής Ένωσης και βασικό στοιχείο της ατζέντας της για την εκπαίδευση και την κατάρτιση, πρέπει φυσικά να συμπεριληφθεί στην εν λόγω ολοκληρωμένη προσέγγιση.

Στο πλαίσιο της ανακοίνωσής της για το σχέδιο ενδιάμεσης έκθεσης σχετικά με την "Εκπαίδευση και κατάρτιση 2010" προς υποβολή στο εαρινό Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του 2004, η Επιτροπή ζήτησε την ενοποίηση όλων των σχετικών εκθέσεων που αφορούν την εκπαίδευση και την κατάρτιση από τα κράτη μέλη σε ένα έγγραφο. Η σύσταση του 2001 για την κινητικότητα προέβλεψε ότι οι εθνικές εκθέσεις αξιολόγησης υποβάλλονται στην Επιτροπή ανά διετία. Η Επιτροπή συνιστά ότι δεν πρέπει στο μέλλον να ζητούνται από τα κράτη μέλη ξεχωριστές εκθέσεις για την εφαρμογή της σύστασης για την κινητικότητα.

---

36 Σύμφωνα με COM(2003)685, § 2.1.3.

37 COM(2003)685, § 2.3.2.

Αντίθετα, η ποσοτική και η ποιοτική πρόοδος των κρατών μελών σε ό,τι αφορά την κινητικότητα πρέπει να περιλαμβάνεται στις ολοκληρωμένες τους εκθέσεις, αναλυτική σύνοψη των οποίων υποβάλλεται από την Επιτροπή, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στο Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών.